

Co to są Andrzejkki?

Andrzejkki to wieczór wróżb odprawianych w nocy z 29 na 30 listopada w wigilię świętego Andrzeja. Data Andrzejek wypada zazwyczaj początku Adwentu, czyli czasu oczekiwania na Boże Narodzenie. Tego dnia tradycyjnie ludzie próbują wywróżyć sobie, co czeka ich w nadchodzącym roku.

Dlaczego Święty Andrzej?

Patronem tego dnia jest święty Andrzej, brat świętego Piotra, uczeń Jezusa, jeden z apostołów. Zanim został uczniem Jezusa, był jak Piotr, rybakiem. Nie bardzo jednak wiadomo, dlaczego stał się patronem zakochanych i małżeństw. Możliwe jednak, że korzenie tego święta sięgają aż do starożytnej Grecji, bowiem słowo andros oznacza po prostu mężczyzna. Obchody dnia świętego Andrzeja najhuczniejsze są w Szkocji, bowiem patronem tego kraju jest właśnie ów święty. Ten dzień to w Szkocji to okazja do wspaniałych imprez i zabaw. Szkoci obchodzą ten dzień już niemal od tysiąca lat.

Andrzejkki w dawnych czasach Polsce

Andrzejkki były ostatnią okazją do zabawy przed rozpoczynającym się okresem Adwentu, w którym powstrzymywano się tradycyjnie od zabaw, podobnie jak w okresie Wielkiego Postu. W dawnych czasach był to dzień, kiedy niezamężne panny próbowały wywróżyć sobie, kiedy wyjdą za mąż i kim będzie ich mąż. Jak myślicie, dlaczego dla każdej dziewczyny takie ważne było znalezienie męża? Pamiętajcie, że dawno temu dziewczynki nie mogły uczyć się, zdobywać zawodu i pracować, chyba, że jako służąca. Bycie starą panną (czyli kobietą nie mającą męża) oznaczało dla wielu kobiet życie w biedzie, dlatego tak starały się tego uniknąć. Na szczęście w dzisiejszych czasach pracować i zarabiać na swoje utrzymanie mogą i kobiety, i mężczyźni. Bycie „starą panną” nie jest już dla nikogo powodem do zmartwienia, czy wstydu.

Wróżby Andrzejkowe

Kiedyś wróżby traktowano poważniej i przede wszystkim miały one pokazać, która z dziewcząt pierwsza wyjdzie za mąż. Dziś traktujemy wróżby jako starą tradycję i okazję do dobrej zabawy.

Wylewanie wosku na zimną wodę przez klucz — na podstawie kształtu zastygłego wosku lub rzucanego przez niego cienia staramy się przewidzieć, co nas czeka w przyszłości.

Foto: npls/ AdobeStock

ustawianie kolejno butów zgromadzonych dziewcząt od ściany do progu drzwi — ta panna, której but jako pierwszy dotarł do progu jako pierwsza miała wyjść za mąż. Obecnie oznacza to raczej, że ta osoba będzie miała najwięcej szczęścia w następnym roku.

Rzucanie psu kości lub kulek ciasta oznaczających wybranych chłopców — jeżeli pies jako pierwszy zjadł kość od danej dziewczyny, to ona jako pierwsza miała wyjść za mąż.

Wróżba z kartkami — uczestnicy spisują imiona dziewcząt na jednej kartce, a imiona chłopców na drugiej, po czym kartki są odwracane i przekłuwane od góry — imię, które zostanie przekłute oznacza imię przyszłej wybranki / wybranka.

Losowanie kubków, pod którymi ukryto różne przedmioty — listek, to staropanieństwo, obrączka lub wstążka, to rychły ślub, różaniec, to powołanie do zakonu, pieniądz to bogactwo.

Ucięcie w dniu św. Andrzeja gałązki wiśni lub czereśni — jeżeli gałązka zakwitnie w Boże Narodzenie, to jest to zwiastun szybkiego zamążpójścia.

Karteczki z imionami - w dawnych czasach dziewczyny wkładały pod poduszkę karteczki z imionami różnych chłopców. Cały dzień starały się nic nie jeść i myślały tylko o przyszłym mężu. W nocy miał im się przyśnić ukochany, a rano po przebudzeniu wyciągały jedną karteczkę spod poduszki i dowiadywały się, jak ich wybranek będzie miał na imię. Aby nie przyśnił im się jakiś zły sen, zjadały przed snem trzy ząbki czosnku. Co wy na to?

Katarzynki

Patronką chłopców szukających żony jest święta Katarzyna, której dzień przypada 25 listopada. Dawno temu tego dnia wróżyli sobie chłopcy, a dzień ten nazywano Katarzynki. Tradycja ta zanikła jednak i obecnie wszyscy wróżą sobie w Andrzejkę.

SŁOWNICZEK

Połącz polskie i norweskie słowa

Andrzejkę	epleskrell
dziurka od klucza	fremtid
klucz	folketradisjon
obierka jabłka	nøkkel
przyszłość	nøkkelhull
stopić воск	Sankt Andreas dag
ludowa tradycja	å smelte voks
wlewać	spådom
wróżka	spåkone
wróżba	å spå
wróżyc	å helle

ZADANIA

1. Jaki święty jest patronem Andrzejek?
2. Jaka jest data Andrzejek?
3. Przypuszczalnie z jakiego kraju pochodzi ta tradycja?
4. Dla kogo w dawnych czasach przeznaczone były Andzejkowe wróżby?
5. Dlaczego każdej dziewczynie bardzo zależało na tym, by znaleźć męża?
6. Jakie zwierzęta wykorzystywano do wrózenia?
7. W jakim kraju hucznie obchodzi się dzień świętego Andrzeja?
8. Jaki owoc wykorzystuje się do jednej z wróżb ?
9. Jaka część ubioru może być wykorzystana do wywrózenia, kto będzie miał szczęście?
10. Gałązka jakiego drzewa wróży szybkie zamążpójście?
11. Jak nazywał się w dawnych czasach dzień, kiedy wróżyli sobie chłopcy?
12. Jaka wróżba Andzejkowa najbardziej ci się podoba?
13. Opisz, co będziesz robić w Andzejkowy wieczór:
14. Czy uważasz, że wróżby mogą naprawdę przepowiedzieć twoją przyszłość? Dlaczego tak myślisz?